

Svindel i finansielle tjenester

- utfordringer og mulige løsninger

I BESLAG: Politiet har tatt beslag i flere biler under etterforskningen av saken, blant annet en Mercedes og en Audi. Foto: Politiet

var
e se
nge
og l

Her gjemte eksmannen regningene: Slik startet Hildes gjeldsmareritt

Sørfold (NRK): Hun skulle rydde på et kott da hun fant en haug av brev gjemt under en planke. Hilde Lundestad var i dyp gjeld.

Sand
r da h
<

Her avslørte hun ektemannen: – Han sa han er i «deep shit»

00:40

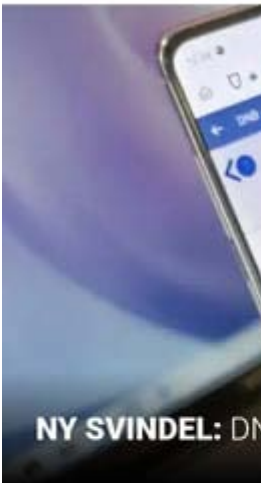
SKJULT: Hilde Lundestad viser frem hvor ... [Vis mer](#)

[Ola Mjaaland](#) Journalist

Gjengmiljø mistenkt for grov utpressing: Kjøpte dyre biler og leilighet

En rekke personer, hvor flere skal tilhøre et gjengmiljø i Oslo sør, er mistenkt for å ha truet til seg millionlån.

Dagbladet
Dinsid

NY SVINDEL: DN

SMS-svin
DNB ad
opp fo

Forsøker å l
BankID-en ma

Who Pays When Things go Wrong?

– Online Financial Fraud and Consumer Protection

Under publisering i European Business Law Review

Hvem må bære tapet etter svindel – oversikt over rettsreglene

- Betalingstransaksjoner, regulert av finansavtaleloven og PSD (1 og 2)
 - Uautoriserte betalingstransaksjoner
 - Betalingstjenestetilbyderen må som hovedregel ta tapet
 - Egenandel på 12.000 kroner for kunden ved brudd forsettlig eller grovt uaktsomt brudd på plikter
- Falsk låneavtale
 - Alminnelig kontrakts- og erstatningsrett

Låneavtaler inngått basert på misbruk av elektronisk signatur – de rettslige problemstillingene

- Bevisspørsmål
- Bindende avtale?
- Erstatningsansvar for BankID-innehaveren?

Ny dom: Du henger på lån underskrevet med et stjålet NemID

(Illustration: mkabakov/Bigstock)

To personer, som har fået misbrukt deres NemID til at optage lån i Basisbank i deres navne, henger nu på gælden, selv om de ikke selv tilføjede underskrifterne. Det har Højesteret fastslået.

Ansvar på erstatningsrettslig grunnlag

- Den alminnelige culparegelen innebærer at den som har opptrådt uaktsomt, og dermed påført en annen tap, blir erstatningsansvarlig.
 - Uaktsom håndtering av BankID
 - Passord er lett å gjette
 - Samme passord flere steder
 - Sitte i sofaen og betale regninger
 - (dette alene er ansett erstatningsbetingende i flere dommer)
 -
- = Erstatningsansvarlig overfor banken?

Et (grelt) eksempel

Straffesak

Retten har lagt til grunn at tiltalte fra 2012 og frem til mars 2017 har utøvet en kontroll over fornærmede ved at han truet med å drepe henne og skjære strupen av henne, hindret henne i å ha kontakt med familien sin, høre på russisk musikk og språk. Han har videre utsatt henne for krenkelser ved å dra henne i håret, kaste henne på gulvet, dytte henne i veggen, utsatt henne for slag og spark og truet henne med kniv. ... Hertil kommer at fornærmede i deler av forholdet har vært gravid og således i en særlig sårbar situasjon.

Retten peker også på at vold flere ganger er utøvet med barna tilstede. Det vises til at tiltalte både har truet fornærmede med kniv mens hun hadde sønnen i en babybjørn på magen, og at han fikk et risp i ansiktet da fornærmede ble slått av tiltalte. Videre at det eldste barnet var tilstede ved flere hendelser, og at hun var med i bilen da faren slo etter moren i baksetet. ... Det finnes ingen forhold i formildende retning.

17-105912MED-FOLL

Sivil sak

Selv om [saksøkte] var i en svært vanskelig livssituasjon, mener retten at hun uansett må være ansvarlig for tapet til Bank Norwegian ut fra alminnelige erstatningsrettslige prinsipper, jf. LB-2016-43622 og LB-2014-13514.

Det er på det rene at [saksøkte] har brutt vilkårene i avtalen om bruk av BankID pkt. 9 om Vern om passord og andre sikkerhetsprosedyrer. Retten mener at også unnlåtelsen av å endre passord eller følge opp opplysningene fra ektemannen om kreditten var erstatningsbetingende uaktsom. Det er ikke godtgjort at familievoldsregimet var årsaken til hennes unnfallenhet. Av avtalen om bruk av BankID pkt. 13.2 følger det at kunden kan gjøres ansvarlig dersom misbruket er muliggjort ved forsettlig eller uaktsom handling eller unnlåtelse fra kundens side.

17-105912MED-FOLL

Rettspraksis – det store bildet

- Har identifisert 53 dommer (de fleste upubliserte)
 - Hvor mange saker finnes egentlig?
- BankID-innehaver ansvarlig i 47 av dommene
 - Delvis lemping i 5 av disse sakene
 - Ilagt saksomkostninger i 30 av sakene
 - (pluss forsinkelsesrenter ...)
- I 17 av sakene manglet offeret advokatbistand
 - Offeret dømt i 16 av disse sakene
- I 13 saker er svindler ukjent
- Offeret er mann i 28 av sakene

- 22 saker gjelder svindel utført av ektefelle/samboer/kjæreste
 - I 15 av disse er offeret kvinne
 - I 9 saker fremgår det at barn er involvert
- Bank Norwegian er involvert i 23 av sakene, DnB i 6 saker
- Svindler politianmeldt i de fleste sakene
 - I 10 saker fremgår at svindler er straffedømt

Domstolenes tunnelsyn

- Utelukkende fokus på ofrenes atferd
- Argumenter som ofte blir glemt
 - Har banken opptrådt forsvarlig?
 - forsvarlig kredittvurdering?
 - Aksept av risiko
 - Pulverisering
 - Hvem har kontroll over teknologien?
 - Hvem får den økonomiske gevinsten ved digitalisering?
 - Ikke frivillig i praksis å ha BankID

Et vendepunkt? LB-2018-192525

«Når risikoen er kjent, og forutsetningsvis akseptert ved at BankID likevel godtas som identifikasjon blant annet ved opptak av banklån, er det etter rettens syn mest nærliggende at bankene kostnadsberegner risikoen og fordeler den på den samlede kundemassen som har fordel av at man aksepterer BankID som en sikker elektronisk signatur. Alternativet – å kompensere sikkerhetsrisikoen gjennom en urealistisk aktsomhetsnorm som i realiteten overfører bankenes eget tap til tredjepersoner gjennom et objektivt erstatningsansvar eller en omvendt bevisbyrde – er det etter lagmannsrettens oppfatning ikke rettslig grunnlag for.»

Oppsummering

- Svindelofferet blir ofte sittende med regningen
 - Enorm prosessrisiko
- Risiko for angrep mot banker er i praksis flyttet fra bank til kundene som et resultat av digitalisering

Forresten: det er ikke gratis for skattebetalerne heller

- Kostnader til inndrivelse hos namsfogd, forliksråd og domstoler
 - Aftenposten 8.11.2018: Namsfogden fikk 60 krav fra forbrukslånsbanker på en dag
- Krav som betales med trygd betales indirekte av fellesskapet
- Kan medføre økte kostnader til offentlige ytelser
 - Eks. stønad til bolig etter tvangssalg

Kreditorer tar barnetrygden

INNENRIKS

© Publisert: 18. august 2004 Sist
oppdatert: 01:33, 3. des 2016

Barna må betale for foreldrenes feil og mislighold. Når en person er under gjeldsordning eller har tvangstrekk i lønn blir hele familien gjort ansvarlige for gjelden. Staten og kreditorene forsyner seg av barnetrygd barnetillegg og barnebidrag som er penger barnet har krav på.

Er det verdt det?

Utsyn – Storbritannia

Financial Ombudsman: tilkjenner oppreisningserstatning til ofre for id-tyveri når bankene ikke ordner opp raskt nok:

«So overall, in the circumstances of this case, I think CURO could've and should've acted sooner to than it did. Unnecessary delays resulted in letters being sent to Mr R demanding payment for a loan he hadn't agreed to. As well as causing him and his wife significant anxiety it also had an impact on their credit status. In the circumstances, I would've expected a more positive and sympathetic approach.»

Tiltak

- Holdningskampanje
- Finanstilsynet
 - «Finanstilsynet viser her til passordanbefalinger fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet, som finansnæringen med fordel kan gjøre sine kunder oppmerksomme på for å redusere risikoen for svindel og ID-tyveri.»
 - Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) 2018

Tiltak fortsettelse

- Forslag i ny finansavtalelov:
 - likestille misbruk av BankID til uautoriserte betalingstransaksjoner og annen misbruk, inkl. misbruk ved låneopptak
- Mulighet for BankID-innehaveren å begrense ansvaret i avtalen

Tiltak fortsettelse

- Krav om bistand og rask handling når forbrukere melder om svindel
 - Oppreisningserstatning ved brudd
- Innføre krav til rapportering
- Rettshjelp
- Offentlig organ med ansvar for oppfølging
 - Finanstilsynet, Finansklagenemnda, andre?
- Eller frata forbrukslånsbankene konsesjonen...